

Səhnəmizin Gülçöhrəsi hələ də yaşayır!

Yeganə BAYRAMOVA

Bu gün zamanın yaddaşında adı qalan, baxışı ilə talelər danışan, sənəti ilə xalqımızın estetik zövqünü formalaşdıran görkəmli aktrisa, Xalq artisti Leyla Bədirbəylinin doğum günüdür. Aktrisa 1920-ci il yanvarın 8-də dünyaya gəlib. O, səhnəyə və ekrana sadəcə obraz gətirmədi, qadın taleyini, Şərqin zərifliyini, daxili üsyanı və səssiz ləyaqəti gətirdi. Onun oynadığı qadınlar susqun deyildi, bəzən baxışları ilə hayqırıq, bəzən sükutları ilə cəmiyyətə güzgü tuturdular. Leyla Bədirbəylinin sənətində pafos yox idi, həqiqət vardı. Hisslər şışirdilmirdi, yaşanır.

Kamera onu sevirdi, çünki o, kamera oynamağı bacarmırdı, o, yaşayırdı. Hər kadrda sanki öz taleyindən bir parça qoyurdu. Buna görə də illər keçsə də, onun yaratdığı obrazlar köhnəlmir, solmur. Onlar bu gün də bizimlə danışır, bu gün də bizi düşündürür...

Leyla Bədirbəylinin sənətə gəlməyində anası Bikə xanımın böyük rolu olub. Əli Bayramov klubundakı qadınlar dərnəyinə gedən Bikə xanım böyük qızı Leylanı da özünə bura aparırmış. Rəqsə böyük marağı olan gələcəyin məşhur aktrisasının istedadını üzə çıxardığı ilk sahə də məhz rəqs olur. Fərqli xarici görünüşə və rəqs bacarığına sahib olan Bədirbəyli Dövlət Filarmoniyasına dəvət edilir.

On altı yaşında rəqqas Fərəc Cavanşirovla ailə həyatı qurur. Bir il sonra onların oğlu doğulur. Gənc ana olan aktrisa işindən ayrılmır və səhnə fəaliyyətini davam etdirir. Leyla Bədirbəyli ilə Fərəc Cavanşirovun evliliyi cəmi 4 il çəkir.

İkinci həyat yoldaşı diş həkimi Kamil Aslanovla tanışlığının isə qərribə tarixçəsi olub. Kamil Aslanov ixtisasca diş həkimi olub, amma rəqs etməyi xoşlayır, gözəl

rəqs edirmiş. Əli Bayramov klubuna gəlir, Leylanı orada görür və çox bəyənir. Bir gün Leyla anasını da götürüb diş həkimə aparmaq adı ilə Kamilin işlədiyi xəstəxanaya gətirir. Lakin bu gedişlərin sayı çoxaldıqca Leylanın anasının da hər dəfə bir dişi çəkilməmiş. Elçi gələndə isə artıq hər şey bəlli olur. Bikə xanım zarafata salıb deyir: “Bir-birinizi sevdiyinizi əvvəldən desəydiniz, mən də dişlərimi çəkdirməzdim”.

Leyla Bədirbəylinin doğum günüdür

1945-ci ildə Rza Təhmasib “Arşın mal alan” filmi çəkərkən Gülçöhrə rolu üçün gözəl xarici görünüşə malik qız axtarırmış. Üzeyir Hacıbəyovun tövsiyəsindən sonra Leyla Bədirbəyli bu rola təsdiqlənir. Hətta belə iddialar da səsləndirilir ki, gözəllik aşiqi olan Üzeyir bəy Leyla Bədirbəyli bu rola ona olan sonsuz sevgisinə görə tövsiyə edib. Bəzi sənət adamları isə ümumiyyətlə bu iki şəxs arasında sevgi münasibətlərinin olduğunu deyirlər. “Arşın mal alan” qısa vaxt ərzində dünya şöhrəti qazanır. Filmin yaradıcı qrupu, o cümlədən Leyla Bədirbəyli 1946-cı ildə “Stalin mükafatı”na layiq görürlər.

Sara Qədimova ilə Leyla xanım yaxın rəfiqə olublar. Aktrisanın hərbiçi olan və müharibəyə gedən atası haqqında 1943-cü ildə itkin düşməsi xəbəri gəlir. 4 ildən sonra isə ata sağ-salamat geri qayıdır. Bir gün aktrisa Sara xanım gildə qonaq olarkən telefon zəng çalır. Sara xanıma deyirlər ki, Leylaya qəfil dəməyin, atası qayıdıb. Sara xanım Leylaya təklif edir ki, onu anasılıq qonaq aparsın. Leyla Bədirbəyli evlərinin qapısından içəri girəndə atasını sağ-salamat görür və ürəyi gedir.

Leyla Bədirbəyli çox savadlı və qabiliyyətli xanım olub. Paltarlarının bəziləri-

ni özü tikər, üzərinə iplə toxunmuş bəzəkli güllərdən naxış salarmış. Çox dadlı şirniyyatlar, gözəl tortlar bişirməyi bacarırmış. Bunun üçün hətta xarici ölkələrdən tort bişirmək üçün xüsusi avadanlıqlar gətizdirir. Halvanı, şəkərburanı o qədər dadlı bişirərmiş ki, adamlar bunları onun özü-

nün hazırladığına inanmayıblar.

“Dəli Kür” filminin çəkilişləri zamanı Cahandar ağanın arvadı rolunu ifa edən Leyla Bədirbəyli Mələk rolunun ifaçısı aktrisa Zemfira Sadiqovaya rol gərəyi şillə vurmağı idi. Lakin, heç kimin gözləmədiyi halda Leyla xanımın şilləsi çox güclü olur. Zemfira xanım müsahibələrinin birində belə deyir: “Rəhmətlik Reyhan Müslümov da filmdə Cahandarın qızı roluna çəkilişdi. Onunla biz yaşıd idik. Bir

gün ikimiz birlikdə yemək yeyəndə qulağımız əşidə-əşidə Leyla Bədirbəyli dedi ki, bunları hardan tapıb gətiriblər. Nə istedadları, nə də gözəllikləri var. Sonra da məlum səhnədə Leyla Bədirbəyli mənə elə bərkdən şillələdi ki, yerimdə səntirlədim. Həmin an özümü itirəndə, dərhal ələ ala bilmişdim. Çünki aparat işləyir, film isə çəkilişdi. Mən özümə aid olan sözü deməliydim. Əgər o mənə elə möhkəm vurmasaydı, həmin hissəni daha yaxşı və başqa cür ifa edərdim. Amma Allah rəhmət etsin. O, sonradan heç bir üzrxahlıq etmədi. Halbuki, edə bilərdi”.

Leyla Bədirbəylinin məşhurlaşmasında böyük rol oynamış digər şəxs isə İosif Stalin idi. Onun Bədirbəyliyə “Qafqaz gözəli”, “Azərbaycan gözəli” adlandırmasından sonra aktrisanın gözəlliyi daha böyük marağa səbəb olmuşdu.

Aktrisa 1999-cu il noyabrın 23-də 79 yaşında vəfat edib, Fəxri xiyabanda dəfn olunub. Leyla Bədirbəylinin sənəti həm də cəsarət idi. O dövrdə qadın olmaq, səhnədə olmaq, ictimai baxışların mərkəzində dayanmaq özü də bir meydan oxumaq idi. O isə bu meydan oxumayı zərifliklə, ləyaqətlə etdi. Səsi ucalmadan, amma mövqeyi aydın olan bir sənətkar kimi.

Bu gün onun doğum gününü qeyd edərkən təkcə bir aktrisanı xatırlamırıq, bir məktəbi, bir estetik anlayışı, Azərbaycan qadınının sənətdəki bütöv obrazını yad edirik. Leyla Bədirbəyli yaddaşımızda yubiley tarixləri ilə yox, ruhumuzda açdığı izlə yaşayır. Zaman dəyişir, səhnələr dəyişir, tamaşaçı dəyişir. Amma həqiqi sənət dəyişmir. Leyla Bədirbəylinin sənəti kimi...